

7. Стандарти вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukraini/zatverdzeni-standarti-vishchoi-osviti> (дата звернення: 26.08.2024).

8. Проект Тьюнінг «Гармонізація освітніх структур у Європі». URL: https://uu.edu.ua/upload/universitet/normativni_documenti/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf (дата звернення: 26.08.2024).

9. Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін: Лист Міністерства освіти і науки України від 11.03.2015 року № 1/9-120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-120729-15#Text> (дата звернення: 26.08.2024).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-478-8-19>

INTEGRATION OF THE NEUROPEDAGOGY APPROACH IN THE EDUCATIONAL PROCESS

ІНТЕГРАЦІЯ НЕЙРОПЕДАГОГІЧНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Navrotska I. S. Навроцька І. С.

*PhD student at the Department of Pedagogy
and Management of Education
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko
National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine*

*аспірантка кафедри педагогіки
та менеджменту освіти
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

Сучасна освіта перебуває в умовах стрімких змін, викликів та потребує інноваційних методів здатних підвищити ефективність навчального процесу. Сучасні умови трансформації освітнього простору в Україні актуалізують процес інтеграції інноваційних підходів до вирішення проблем збереження якості освітніх послуг та подолання освітніх втрат, спричинених війною. Психологічні наслідки конфлікту, які включають травматизацію, стрес та дистрес, вимагають нового підходу у навчанні та вихованні дітей. Становлення нейропедагогіки як науки є надзвичайно актуальним у сучасному освітньому контексті, особливо в умовах, коли Україна переживає складні соціально-політичні та економічні виклики, обумовлені військовими діями. Імплементация нейропедагогічного підходу сприятиме адаптації освітніх процесів та дозволить педагогам створити середовище адаптоване до індивідуальних потреб учнів, та сприятиме розвитку когнітивних,

емоційних та соціальних навичок здобувачів. Інтеграція нейропедагогічних методів у традиційні освітні практики потребує розвитку компетентності педагогів у цій сфері та підтримці з боку адміністрації навчального закладу.

Проблеми впровадження нейропедагогічного підходу в освітній процес закладів освіти висвітлені у наукових дослідженнях Нурі (2016). Науковець підкреслює міждисциплінарну природу нейропедагогіки. Численні дослідження підтверджують, що реалізація знань про мозкову діяльність може сприяти покращенню навчального процесу [2]. В свою чергу, дослідники Замбо (2013), Говард-Джонс (2010) застерігають від поширення “нейроміфів”, та акцентують увагу на необхідності об'єднати наукові досягнення та знання з нейробіології, психології та педагогіки для розробки більш ефективних навчальних стратегій [3].

Підготовка фахівців “нового формату”, які орієнтовані на самовдосконалення та саморозвиток, володіють адаптаційними ресурсами та готовністю до трансформації освітнього середовища згідно сучасних викликів та векторною спрямованістю на інклюзивність, інноваційність, громадську співпрацю та міжнародне партнерство. Зміна освітньої парадигми орієнтована на пошук шляхів інтеграції нейропедагогічного підходу в освітній процес. Цей підхід можна реалізувати через кілька основних напрямків:

1. Підвищення кваліфікації викладачів, розробка курсів та заходів – це підвищення кваліфікації вчителів та навчального персоналу щодо основ нейронауки та її впливу на навчання. Це дозволить молодим фахівцям оволодіти нейропедагогічними методиками викладання, які вони зможуть адаптувати та використати у своїй педагогічній практиці.

2. Міжнародна мобільність, яка сприятиме обміну знаннями та технологіями між українськими та зарубіжними навчальними закладами. Міжнародна кооперація дозволить фахівцям впроваджувати нейропедагогічні методи та інноваційні освітні кейси в навчальний процес.

3. Імплементация інноваційних технологій – співпраця з іншими навчальними закладами допомагає педагогам впроваджувати сучасні педагогічні технології та ІТ-рішення в навчальний процес, що може суттєво покращити реалізацію нейропедагогічного підходу.

4. Створення інноваційних лабораторій та освітніх хабів з метою залучення та побудови платформи партнерської взаємодії здобувачів, викладачів, дослідників та інвесторів для розвитку та інтеграції нейропедагогічного підходу в освіту.

5. Створення платформ для моніторингу, рефлексії та оцінки ефективності впровадження нейропедагогічних підходів в освітню

сферу, що дозволяє аналізувати роботу педагогів та надавати зворотній зв'язок.

Формування нового покоління фахівців, які ефективно впроваджують нейропедагогічні методи в освітній процес та розуміють принципи роботи мозку та сенсорної системи може відіграти ключову роль для вирішення проблем, з якими зустрічається сучасна дитина під тиском реалій сьогодення.

Основні кроки для реалізації нейропедагогічного підходу в освітній процес включає використання різноманітних інструментів та методів:

– Інтеграція мультисенсорного навчання. В цьому аспекті, важливим постає розуміння фахівцями нейропсихологічних та нейропедагогічних базисів функціонування каналів сприйняття інформаційного середовища. Педагоги повинні бути обізнаними щодо конструктивного впливу навчального контенту на різні канали сприйняття. Фахівці повинні інтегрувати в освітній простір нейропедагогічні методи, які стимулюють різні види сенсорних систем (зорову, слухову, нюхову, смакову, вестибулярну, соматосенсорну та вісцеральну). Такі підходи допоможуть активувати різні частини мозку та сприятимуть кращому засвоєнню матеріалу здобувачами з різними домінуючими каналами сприйняття інформації.

– Створення сенсорно дружнього навчального середовища. Сенсорне середовище відіграє важливу роль у нейропедагогічному підході. Педагог має володіти вміннями створювати сенсорні зони, які сприяють розвитку вищих психічних функцій, але при цьому не перевантажують сенсорну систему учнів. Обов'язковим компонентом нейропедагогічного простору є впровадження ресурсних та розвантажувальних зон, орієнтованих на регулювання емоційного стану учнів, зняття психоемоційного напруження та тривожності, активізацію адаптаційного потенціалу особистості, оскільки військові дії та стресогенні фактори негативно впливають на психологічний стан дітей, їх емоційну стійкість та здатність до навчання.

– Впровадження нейропрограм розвитку мозку. На основі знань про вікові особливості психічного розвитку особистості, нейропластичність та компенсаторні можливості мозку педагог розробляє програми для активізації нейронних зв'язків та розвитку когнітивних навичок з урахуванням індивідуальних психологічних особливостей здобувачів. Такий диференційний підхід активізує реалізацію персоніфікованої освітньої траєкторії

– Активне залучення учнів. Нейропедагогіка акцентує увагу на тому, що учні повинні бути активними учасниками навчального процесу. Педагог має майстерно використовувати проектне навчання, ігровий підхід, інтерактивний підхід.

– Розвиток емоційного інтелекту. Педагог має розуміти, що емоційна регуляція і розвиток емоційного інтелекту є центральним аспектом нейропедагогіки [1]. Фахівець реалізує цей підхід через використання стратегій саморегуляції та саморефлексії. Інтеграція програм емоційного інтелекту в навчальний процес, сприяє розвитку вольової регуляції, інтегративних компетентностей та допомагає учням краще розуміти свої емоції та керувати ними.

Реалізація нейропедагогічних підходів вимагає гнучкості освітніх програм, підтримку педагогічних інновацій від уряду України, залучення до освітнього процесу місцевих та міжнародних інвесторів. Співпраця та спільні зусилля усіх зацікавлених сторін надасть можливість ефективної імплементації цих підходів в сучасний освітній простір. Інтеграція сучасних нейронаукових знань дозволяє створювати освітнє середовище, яке відповідає індивідуальним сенсорним потребам учнів і одночасно підтримує їхній емоційний розвиток та враховує фактор нейропластичності мозку. Особливо важливо враховувати виклики, перед якими стоять фахівці в умовах “освітніх втрат”: це не лише забезпечення якісного навчання у стресових умовах, а й підтримка учнів, які можуть бути травмовані. Сучасні педагоги повинні навчитися ефективно поєднувати викладання та психологічну підтримку, щоб допомогти дітям відновити почуття безпеки та стабільності, які є базовими для успішного навчання в стресогенних умовах, саме на це спрямований нейропедагогічний підхід.

Література:

1. Szecsi T., Varga L., Mak V. Current Trends, Dilemmas and Future Directions in Neuropedagogy in the Field of Early Childhood. *Képzés és Gyakorlat*. 2018. 16(3). P. 51-67. <http://dx.doi.org/10.17165/TP.2018.3.6>
2. Nouri A. The basic principles of research in neuroeducation studies. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*. 2016. Vol. 4. Iss 1. P. 59. DOI:10.5937/IJCRSEE1601059N
3. Zambo D. The practical and ethical concerns of using neuroscience to teach young children and help them self-regulate. *Early childhood and neuroscience: Links to development and learning*. Springer. 2013. P. 7-18.